

Előfizetési árak:
 Egyszeri ára 8 kor., félévi 4 kor.,
 negyedévi 2 korona.
 Egyes száma ára 16 fillér.
 Hirdetők mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden vasárnapon és a törökön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-ú. 8.
 Hová a lap szállított és az illető közlemények küldendői.
 Kéziratok vissza nem adandók.

Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hová a lap szállított és az illető közlemények küldendői.
 Kéziratok vissza nem adandók.

Kiadóhivatalosok:
FUCHS ANTAL.

PEST MEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSEGÉNEK HETILAPJA.

Felhívás előfizetésre.

Lapunk, a „Közérdek” f. évi augusztus hó 1-én *nyolczadik* évfolyamának harmadik negyedébe lépett s amely szerényen és öntudatosan tekinthet vissza multjára, ép oly szerényen és bizalommal tekint a jövőbe.

Két kötelességet vállalt a multban magára s ezt a két kötelességet lelkiismeretesen fogja a jövőben is teljesíteni.

E két kötelesség: **a tárgyilagos igazság s a valódi szabadelvűség hirdetése.**

Két ezél tüzött ki maga számára a multban s e két ezélnek az elérésére szenteli minden erejét a jövőben is.

E két ezél: **a község és a társadalom egészséges fejlődésének az előmozdítása.**

E két kötelességet teljesítve, e két ezél felé törekedve, a „Közérdek” mindenkor és mindenkiel szemben megtartotta a jó ízlésnek, a tapintatnak s az irodalmi műveltségnek a hangját, s ezt a jövőben sem fogja megváltoztatni. Eppen azért *Ujpest lakosainak csak olyan érdekeiért emeli fel szavát, amelyek jogosak, méltányosak s a közjó érdekeibe nem ütköznek;* s éppen azért *a kellő értékre szállít le minden jogtalan igényt, minden önérdék sugatta ténykedést s igaztalan eljárást!*

A „Közérdek” tehát csak azon polgártársaknak a támogatására számít, kik az igazságnak és a valódi szabadelvűségnek, a műveltségnek és a valódi testvériségnek a barátjai és hívei. Ezek támogatását és pártfogását kérjük ez alkalommal is midőn új előfizetést nyitunk.

Lapunk előfizetési ára:

egy évre ..... 8 kor.,
 fél évre ..... 4 kor.,
 három hónap ..... 2 kor.,

mely összeg a lap kiadóhivatalába, **Fuchs Antal és József** könyvnyomdájába, **Ujpest, István-utca 9. szám** küldendő.

Hazafias tisztelettel:

a „Közérdek” szerk.- és kiadóhivatala.

A koldus-kérdés.

Ujpest, augusztus hó 27-én.

Ujpest, az államrendőrség kijövele előtt, a zsebmetszőknek, tolvajoknak s betörőknek volt a kedvező tartózkodási helye, ma pedig a professzionatus koldusok kedvező fészke.

Ujpest lakossága sokkal kevesebbet szenvedett a zsebmetszőktől, a tolvajoktól s betörőktől mint a koldusoktól.

Ezt azonban nem azért mondjuk, mintha az éj lovagjait, a büntetőtörvény ellen örökké opponáló társadalmi ellenzéknek a tagjait vissza kívánnók, hanem azért, hogy a koldusok légiójától óhajtanók községünket megszabadítani, hanem azért, mert az ujpesti koldus-kérdés mielőbbi megoldására akarjuk az előjáróság és rendőrség figyelmét felhívni.

Az ujpesti koldus-kérdés ugyanis a mai rendezetlen állapotában úgy a lakosságra, mint a község háztartására nézve roppant nagy teher.

A lakók s háztulajdonosok ajtaját — egész nap koldusok nyitogatják, a nyitott üzletek tulajdonosai pénteki napon reggeltől estig koldusokat szolgálnak ki; az utcák szögletein hajnaltól éjjelig koldusok inzultálják a munkába, hivatalba sietőket, s a járó-kelőket.

Ujpesten 1000 koldus tart igényt zsebünkre az „Isten nevében”!

A munkásnak, a hivatalnoknak, az iparosnak, a kereskedőnek, az üzletesnek és a mindennapi kenyérért verejtékező többi halandónak pedig egy fillért sem ad az „Isten nevében” senki!

A község előjáróságának, mindenféle egy halom segély iránti kérvénnyel kell foglalkoznia, s habár e célra a községi költségvetésben az 1903-ik

évre 12,000 korona volt előirányozva, ez az összeg éppen úgy kevésnek bizonyult, mint a hogy kevés volt az 1902. évben előirányzott tízezer korona.

Hogy minden városnak és községnek emberbaráti kötelessége a saját szegényeiről, koldusairól gondoskodni: ez nagyon természetes dolog, de hát **Ujpest 1000 koldusa közül 900 nem ujpesti illetőségű;** de hát Ujpest szegényeinek kilencz-tizedrésze olyan, aki egy-két korona utadót fizetett a község pénztárába s ezen a czímen csakhamar havi 10--20 korona segélyt élvez éven át a község pénztárából!

Hát igazságos, méltányos dolog ez?

Hát szabad, jó és nemes dolog, az emberbaráti szeretetet ily könnyelműen gyakorolni?

Nem a mi feladatunk a község előjáróságát, a rendőrséget tanácsokkal ellátni arra nézve, hogy miként kell a lakosságot a koldusok zaklatásától, a község pénztárát a szegények segélyezése czímén felmerült tulkiadásoktól megóvni; hogy miként kell Ujpesten a koldus-kérdést rendezni, de azt már kötelességünk megmondani, hogy a mai, minden ellenőrzést nélkülöző koldus-állapot tarthatatlan.

Hogy a vidéknek összes koldusai, a székesfővárosnak minden kitiltott kéregetője Ujpesten rakjon fészket: ezt talán nem szükséges tenni, ezt talán könnyen meg lehetne akadályozni.

Hogy az ugynevezett pléh rendszer, a melyet könnyen lehet utánozni; kicsereálni, sőt még bérbe is adni, a legnagyobb visszaélésekre ad alkalmat: azt talán — köztudomásu dolog lévén — szükségtelen bizonyítani.

Gyémánt a bölcsoében.

— Elbeszélés a katona életből.
 (Folyt. és vége.)

IV.

Leé asszony csak otthon, a saját lakásában ébredt föl ájulásából. A fogházból egy hordányon vitték haza. Midőn szeméit fölnyitotta, kislányát s nőcselédjét pillantotta meg az ágya mellett.

Rögtön összeszedte a gondolatait s az óra után nyult.

Három óra elmúlt azóta a hogy férjének a mérget átadta, a midőn karjai között elájult.

Vége van!

Meg volt győződve, hogy férje börtönébe visszatérve a mérget rögtön bevette. A mérreg gyorsan őlt, most már tehát halott.

Ágyának párnái közé temette arcát s zokogással igyekezett fájdalmát enyhíteni. A haldokló férj képe azonban minduntalan megújult a lelki szeméi előtt. Nem tudott az ágyban maradni. Felugrott s kezeit tördelve járkált a szobában föl és alá.

A fehéreseléd félénken huzódott vissza. A leányka a szoba egyik szögletében játszadozott.

Semmit sem tudott anyja lelki kinjának az okáról s egyszerre hozzászaladt, megfogta a ruháját s arra kérte, hogy nézze meg az ő bábuját, milyen szépen fekszik a bölcsoében.

Leé asszony megesókolta a leányát s a bábu bölcsojéhez ment gyermekével. A kicsike eszevegye mutogatta az édes anyjának milyen pompás ágyat vetett a bábujának, kiemelte a bölcsoéből a bábút és Leé asszony ajkai közül a csudálatnak és ijedségnek egy éles sikoja röppent ki. A milliókat érő gyémánt ott feküdt a bábu takarója alatt. A sárga selyem kendő, melybe Leé hadnagy a gyémántot burkolta, a bábu lepedője volt. A leányka a ki a fődött folyósón gyakran átfutott a melléképületbe, az irodába s ott az atyjával játszott, meglátván a nyitott pénzszekrényben a sárga selyemkendőt, észrevétlenül kivette azt a bábuja számára. A csillogó kő, midőn a kendőt szétterítette, szintén tetszett a gyermeknek s játékszerként bábujá mellé helyezte a bölcsoébe.

Egynehány perczig megkövülten állott a szegény asszony a bölcsoél, azután magához ragadta a selyemkendővel együtt a gyémántot s eszeveszetten rohant a kormányzó palotájába. Rémulten tért ki utjából mindenki a kivel találkozott.

— Férjem meghal! pedig ártatlan! kiáltá a palotába érve. Itt a gyémánt!

A katonák, tisztok és tisztviselők min-

den oldalról összefutottak. Néhány percz alatt megmagyarázta nekik, hol és miként akadt a gyémánt, bevallotta, hogy férjének mérget vitt a bölcsoébe.

Halálsápadtan rohant maga Hughes ezredes a fogházba, Leé börtönébe.

Az ágyon, az elítelt hadnagy merev élettelen teste feküdt.

Sebes vágatva rohan egy kocsis Haidarabad keleti külvárosa felé.

Leé asszony ül benne.

A kormányzó a saját kocsiját bocsátotta rendelkezésére.

A varázsló Ajsához sietett. Ellenmérget akar tőle vásárolni.

Talán még nem késő!

Az orvosok, kik Leé hadnagy élettelen testét megvizsgálták, azt mondták, hogy a szive ver még, sőt lélegzik is. Ellenmérgeg-gel talán sikerülhetne őt megmenteni.

A kocsis Ajsa háza előtt állott meg. A sürgető zörgésre az ajtó ismét kinyílt s Leé asszony egy percz mulva ismét ott állott az öreg Ajsa előtt, a ki angol szabásu ruhája daczára rögtön felismerte látogatóját. Rekedtes kacajjal fogadta.

— Itt vagy, eljöttél asszonyom! — kiáltá Ajsa. — Sejtelmem nem esalt. Látom az arezodról, a mérreg hatott, s te most ellenmérget szeretnél kapni, a melyért tizszer annyi aranyat kínálsz! Igazam van?

— Igazad van, Ajsa! Adjál ellenmérget

Hogy a koldusokról előjáróságunk törzskönyvet nem vezet, a koldusokat igazolvánnyal nem látja el, hogy a koldusokat senki által és semmikor sem ellenőriztetni: azt talán maga az előjáróság sem fogja tagadni!

Hogy a mai rendszertelen rendszer mellett, a rendőrség segédkezése, a koldusok rendőri ellenőrzése, a lehetetlenségek közé tartozik: azt még a legfiatalabb rendőr is, huszonnégy óra alatt, kikapasztalja.

Persze, persze, az ilyen esekélyes-gekre nincs idő, nincs ember!

Ne tréfáljunk kérem!

Nem esekély dolog ez!

Azok a fillérek, melyeket az idegen — még külföldi — koldusok is Ujpest lakosságától hetenkint kiejekvélnak, egy éven át nagy összeget, s a mai sanyaru viszonyok között nagy terhet képeznek.

Azok a 10—20 koronás segélyek, melyeket az előjáróság havonként, minden előzetes vizontszolgálat nélkül elosztogat, a községi pótdadót fizető polgárokat — a mai üzleti pangás mellett — nagyon érzékenyen megterhelik.

Mindezek folytán úgy a lakosságnak min a község háztartásának az érdekében, az ujbpesti koldus-kérdés sürgős és alapos rendezését kérjük.

Brankovics György,

Felhívás

a hazai ipar és mezőgazdaság védelmében!

A Magyar Védő Egyesület célja: A hazai ipari és mezőgazdasági termelés, a hazai munka és nemzeti kereskedelem védelme és ezuton való nemzeti irányú fejlesztése. *Feladata:* Teljes erővel odahatni, hogy a magyar birodalom területén a belföldi fogyasztás a hazai termelésé legyen, szóval a hazai piacok meghódítása a külföldi árubehozatal elől. *Erre egyik eszköze:* A hazai termelés versenyképességének és értékesítésének előmozdítására, különösen a kis- és középipar és a kisgazdák anyagi felszámítására az egyesület kebelében működő: *Országos Áruforgalmi Központ.*

Az Országos Áruforgalmi Központ *nem nyereségre alapított vállalat,* ámbár a legtökéletesebb üzleti szervezettel, üzleti uton és üzleti téren működik és üzleti közvetítést

adjál gyorsan, gyorsan! Ó ártatlan! mondá Leó asszony s arannyal telt erszényét Ajsa kezébe nyomta.

A vén bűnös gondosan átnézte az erszény tartalmát, azután így szólott:

— Hahaha! Tudtam hogy vissza jössz. Természetesen ártatlan, s te csak elhamarkodtad a dolgot. Ilyen balgák vagytok ti valamennyien. Eredj haza, butácska. A férfi, a kiről azt hiszed, hogy megmérgeztél nincs megmérgezve, csak el van kábitva. Tizenkét órai alvás után, vidáman és egészségesen fog felébredni. Azt hiszed idegen, hogy én szerelmes és féltékeny asszonyoknak igazí mérget adok? Nem szerelmes libácskám, Ajsának van esze.

Nem te vagy az első, aki tizszer annyit kinált az ellenméregért, mint magáért a méregért. Eredj nyugodtan haza, butácska s ne jöjj többé ide.

Leó hadnagy csakugyan felébredt másnap. Felesége, leánykája s néhány tisztára ott ült az ágya mellett.

Senki sem kételkedett most már abban, hogy ártatlanul ítéltetett el.

A hadi-törvénysszék még egyszer összeült, megsemmisítette az első ítéletet s Leó hadnagyot, a kincstári tulajdon fölületes és szabályellenes kezelése miatt csak egy rövid kaszárnya-fogházra ítélte. Ettől a katonai büntetőtörvénykönyv szakaszai miatt, a kiállott szenvedés után sem menekülhetett meg.

Rokonszenvét azonban mindenki igyekezett iránta s különösen sokat szenvedett neje iránt a legőszintebben kifejezni.

intéz. Mivel intézésről, nem pedig kezelésről van szó, előre látható, hogy egy központi raktárra szükség nincs, mert intézkedni irodából is lehet. Az Országos Áruforgalmi Központ szervezete olyan lesz, mint a kartellirodáké. Központi képviselők lesz az minden hazai termelőnek, a ki képviselével megbizta. E központ feladata lesz az, hogy az árubeszerzéseknél a termelők számára a kereskedelmi összeköttetéseket létesítse, a legjobb és legolcsóbb beszerzési forrásokat fölkeresse és biztosítsa, mindenféle nyersanyagok, félgyártmányok, hozzávalók, szerszámok és kisipari gépek stb. beszerzését közvetítse, illetve azt intézze a Magyar Védő Egyesület iparvédelmi céljai értelmében.

E központi intézés és irányítás megkíméli az egyes termelőket és azok szövetkezeteit azoktól a költségektől, melyek nekik a bevásárlási utazások okoznak, általában pedig részesévé teszi őket a tömeges bevásárlással járó előnyöknek (u. m. nagyobb árcsökkentés, vasúti szállítási tarifális kedvezmények stb.).

Az értékesítés közvetítése lesz a másik és pedig főfeladata a központnak és pedig nemesak azért, hogy a termelők azon készleteit helyezze el, melyek a helyi fogyasztók szükségletének fedezésén felül várnak értékesítésre, hanem hogy termelő tagjainak a munkaszerzést közvetíti, megrendeléseket gyűjt és azt tagjai között kiosztja és pedig nemesak helyi és vidéki, hanem országos szervezettel és üzletkörrrel. Ilyképen a központi irányítással az egyes termelők és termelőszövetkezetek áruforgalmát eddigi elszigeteltségéből kiemeli és a nagy országos áruforgalomba beilleszti, miáltal korlátolt lokális jelentőségéből kiemelkedve, az ország áruszállítási hullámzásának kiegyenlítésében közreműködik.

Modern kereskedelmi eszközök, közös árjegyzékek, országos ügynöki és utazói szervezet, collectív hirdetések, ezélszerű és hasznos reklám, megrendelések gyűjtése és a termelők közötti oly felosztása, hogy azok specializálódnak és így a munkamegosztás elve nálunk is érvényesüljön; ezek lesznek azon gyakorlati eszközök, a melyekkel az Országos Áruforgalmi Központ a nagy vállalkozás és a nagy forgalom előnyeit biztosítja kis és középiparosainknak és általában a termelőinek. Az így elért nagyobb haszon és különösen a fölösleges közvetítők fávartóbbletek és egyéb költségek megtakarítása folytán a hazai termelőket pártoló kereskedők és fogyasztók is olcsóbb árakhoz jutnak, úgy hogy egy nagy versenyszövetség keletkezik, mely az egyesülés adta erő folytán a külföldi árubehozattal szemben a helyét meg fogja állhatni.

Nem éltetlen és gyámságra szoruló egyéneket, hanem önmagukban bizni tanuló, a modern közgazdasági harez eszközeit megismerő és azokkal rendelkezni tudó, önálló existenciáikat fogunk így nevelni, gondoskodván arról, hogy a termelő ne maradjon háttérben, ne tűnjön el, hanem mint eladó szerepeljen, neve és ezége így forgalomba jöjjön és így még további rendelőkre és vevőkre is tehessen szert. A termelő egyénisége és szakismerete így nem olvad föl a kötelékben, hanem ennek keretében még inkább érvényesül.

A vidéken ügyvivőseket, kerületi és helyi képviselőseket, ügynökségeket állít föl a központ és az egyes vidéki gócpontokban fiókokat létesít, melyek mind a központból irányítottán, egyöntetűen fogják szolgálni a hazai termelés védelmének ügyét.

E keretben pedig, meg fogja tálalni a maga helyét a termelő, a fogyasztó és a kereskedő is, szóval minden közgazdasági osztály, mely ez intézmény célját, a hazai termelés védelmét szolgálni hajlandó. Kárát csak az fogja látni, aki e cél ellen dolgozik és e cél szolgálatára még fokozatosan sem akar áttérni. Ezek ellen az üzleti verseny eszközével fog harezolni a Központ és minden megengedett társadalmi fegyverrel a Védőegyesület.

Hisszük, hogy ilyen legfeljebb csak külföldi fog akadni, azonban e hazának egyetlen fia sem lesz hazája iránt oly hűtlen, hogy ezt megtegye.

Mindezek alapján pedig a következő felhívást intézzük a magyar közönséghez:

Felkérünk ezennel minden ipari és me-

zőgazdasági termelőt, azok szövetkezeteit és testületeit, minden iparost és gazdát, akik az általuk előállított ezikkeknak nagyobb forgalmát és kelendőségét óhajtják, hogy nálunk jelentsék be, milyen ezikkeket milyen mennyiségben óhajtának egyesületünk Országos Áruforgalmi Központja által elhelyeztetni.

Felkérünk minden kereskedőt és különösen a nagyobb fogyasztókat, intézeteket, testületeket, gyárakat stb., akik hazai ezikkekből hajlandók szükségleteiket fedezni hogy ezen szándékukat, a kereslet tárgyát és az évi szükséglet mennyiségét nálunk jelentsék be.

Felkérünk mindenkit, aki hazai ezikke ajánlása, terjesztése által mint kerületi és helyi képviselő, ügynök, vagy utazó állandó szép jövedelemre szert tenni, avagy rendes keresetforráshoz jutni akar, küldje be ajánlatát.

Felkérünk minden fővárosi és vidéki újságkiadóhivatalt, amelyik a magyar termelők collectív hirdetéseit (hirdetési iroda mellőzésével) tőlünk megkapni óhajtja, és ily hirdetésekért kedvezményes árakat szabni hajlandó, hogy mutatványszámot és ajánlatot küldjön.

Azon termelőket és termelőszövetkezeteket pedig, kik burgonyát, paradicsomot, görög- és sárgadinnyét, szőlőt, barackot, körtét, almát, szilvát, szilvaizt (lekvárt), diót, vajat, tojást, baromfit stb. akár kisebb, akár nagyobb mennyiségben külföldre való szállítás céljára már is eladni akarnak, ha egyesületünkhöz fordulnak, kiváló külföldi ezikkekkal hozhatjuk összeköttetésbe, melyek e ezikkeket itthon veszik át, minden mennyiségben a legjobb elérhető áron. Levél-címünk: Magyar Védő Egyesület Budapest, *Gróf. Somssich Tihomér* ügyvezető alelnök, *Löhner Andor* az Áruforg. Közp. ügyv. elnöke, *Jeremiás Arnold* főtitkár.

H I R E K .

— **Személyi hírek.** *Cserba Ferencz* kir. táblabíró s az ujbpesti kir. járásbírószág vezetője, szabadságáról visszatért s hivatalának vezetését átvette. *Lisszauer Lajos* az ujbpesti kir. járásbírószág albirája f. hó 24-én negyhetű szabadságra ment.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Stern Judit* szatmári és *Somlyó Mária* ujbpesti tanítónőket kölesönösen áthelyezte.

— **A központi választmány ülése.** Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunvármegye központi választmánya f. évi augusztus hó 26-án ülést tartott, melyen az 1904-ik évi országgyűlési képviselő választói jogosultságok tárgyában beérkezett felebbvezéseket, észrevételekkel együtt elátva, a m. kir. Curiához terjesztette föl.

— **Az ifjuság és a szülők figyelmébe.** A belügyminiszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg az állami felső ipariskolákat és a budapesti állami felső építő ipariskolát a középiskolákkal, nevezetesen főgymnasiumokkal és főreáliskolák végzettségével, a törvényes minősítés tekintetében egy rangba helyezte és így a felső ipariskola és a felső építőipariskola növendékeinek joguk van az egyéves önkéntességre, valamint az 1883. I. t. ezikk szempontjából kijelölt állásokra.

— **Az ipartörvény módosítása.** *Szterényi József* miniszteri tanácsosnak az ipartörvény módosítására vonatkozó alaptervezetét a kereskedelemügyi miniszter elfogadta és ez alapon *Szterényi* a revízió elkészítésével megbizta, sőt az e végből szükséges közreműködő személyzetet *Szterényi* mellő kirendelte. A közreműködők névsora a következő: *Nagy Virgil* műszaki tanácsos, — *Diószeghy József* dr. és *Farkas Ferencz* dr. miniszteri segédtitkárok és *Torday Imre* ipariskolai igazgató. *Szterényi* kodifikáló bizottság létesítését hozta javaslatba, melyben a kis- és nagyipar, valamint a munkások érdekeit képviselő országos egyesületek küldöttjei fognak helyet foglalni. E bizottsággal a törvénytervezet készítője megállapítja az alapelveket és a fontosabb részleteket és ehhez képest dolgozza ki törvényjavaslatát, valamint ennek a megokolását. A tervezet három kötetre fog oszlani. Az első kötet a hazai revizionális mozgalmak történetét és a követelések lényegét foglalja össze, a második az e téren a külföldön föl-

merült törekvéseket, jelenségeket ismerteti, a harmadik kötet pedig a kész törvényjavaslait és a megokolást fogja tartalmazni. E nagyszabású munka elkészítését Szerényi a jövő év őszén véli befejezhetőnek.

— **Káros verseny.** Az idegen iparosok, élelmi- és egyéb forgalmi cikkek árusítók, de különösen az ugynevezett vörös kolbász-készítők, napról-napra nagyobb és nagyobb számban árasztják el községünket, aminek következtében nemcsak a község pénztára, hanem az ujbpesti iparosok s élelmi cikkek készítői is tetemes kárt szenvednek. Ezeket az idegen, iparigazolvány nélkül házaló veszedelmes konkurrenszeket a községi fogyasztási adóhivatal szemlésezi legjobb akarattal sem képesek ellenőrizni egyrészt, másrészt pedig az iparhatóságnak lehetetlen a házalásokat mindaddig megakadályozni, amíg iparosaink, élelmi cikkek készítőink és elárúzóink a járás főszolgabírójánál nyílt feljelentést nem tesznek. Miután a nagymérvű házalásról s a káros versenyről magunk is meggyőződést szereztünk, felhívjuk az érdekelteket, hogy az iparhatóságnál, a névtelen panaszokat mellőzve, minden egyes esetben tegyenek a saját érdekükben rendes, névaláírással ellátott feljelentést s az iparhatóság haladéktalanul érvényt fog szerezni az 1884. évi XVII. t.-cikknek.

— **Névmagyarosítás — Ujpesten.** A névmagyarosítás statisztikai kimutatása szerint Ujpesten 1902-ik évben 21 névmagyarosítás történt, illetőleg engedélyeztetett. A haladás e téren, miután 1901-ben csak 19 névmagyarosított, tagadhatatlan, de nem nagy, sőt ha tekintetbe vesszük, hogy községünkben 10.000 család név közül 9000 idegen hangzású, akkor bámulatosan kevés. Bámulatos, hogy Ujpest lakosságának egy nagy része még mindig vonakodik a névmagyarosítástól, részint mivel nemzetfőantartó fontosságáról kellőleg fölvilágosítva nincs, részint pedig mivel az eljárást nem ismeri és így méltán fél nehézségeitől és költségeitől, a mi azonban alaptalan és nem indokolt. Figyelmeztetjük idegenhangzású nevet viselő polgártársainkat, hogy a „Központi névmagyarosító társaság” (Budapest, I., Attila-utca 85. sz.) azoknak, kik születési bizonyítvánnyal és munkakönyvvel bírnak, a névmagyarosítást díjtalanul és költségmentesen eszközöli.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Paliny Levente számgyakornokot fizetésnélküli számtisztte nevezte ki.

— **Kibővített polgári leányiskola.** Az ujbpesti áll. polgári leányiskola tantestületének tagjai és növendékei örömmel léphetik át a kibővített iskolai épület küszöbét. A vallás és közoktatásügyi miniszterium kiváló gondoskodása és bőkezűsége folytán olyan épületet nyertek, a melynek a vidéki polgári iskolák között nincsen párja. Mindenek előtt meglepő a kibővítés által nyert szép és tágas udvar, a mely télen jégpályául s nyáron játszótérül fog szolgálni a növendékeknek, kik ezután szabadon s egymás meglökése nélkül szaladgálhatnak az udvaron. Az új épületrész pinceszékhelyiségében kényelmes lakást nyert az iskolaszolga, s a faskamrákon kívül itt helyeztetett el a vízvezeték hajtó gázmotor is. A földszintjén van egy nagy munkaterem, kézimunka szertárral, s két 3 ablakos osztályteremmel. Az első emeleten rendeztetett be a hatalmas énekegyházi terem, egy négy ablakos osztályterem, a természetrajzi szertár és egy három ablakos osztályterem, s a régi épület részben az igazgató irodája az előadások idejére s a tantestület tanácskozási terme. A második emeleten egy négy ablakos osztályterem mellett helyeztetett el a vegytani szertár a vegyi fülkével s ezen kívül a Lőrincz-utca felé van még egy négy és egy három ablakos tanterem. Az egész pompásan, gyakorlatilag s a modern igényeknek teljesen megfelelő épületben van tehát a mellék helyiségeken kívül 12 polgári osztálynak s két kézimunka tanfolyamnak helye. A gyors érintkezés és közlekedés szempontjából nagy előnyére szolgál az intézetnek, hogy egy 6 állomású házi telefon rendeztetett be. Midőn még megjegyezzük, hogy a tantestület Tóth Ilona tanárnővel s a kézimunka tanfolyam egy művezetőnővel gyarapodott: kijuk, hogy isten áldása legyen a tantestület működésén, s a növendékek szorgalmán.

— **A Danubius Daloskör** Szent-István napján részt vett az Országos dalárúnnepen Temesvárott s a dalosverseny alkalmából a harmadik csoport első díját nyerte el szép és összhangzatos énekével.

— **Tolvajkules.** F. évi augusztus hó 22. valami tolvajkulesosvitéz fölnyitotta Weber János mérnöknek a Jókai-utca 7. sz. a. lévő lakását s onnan egy 150 koronát érő kerékpárt vitt el.

— **Lajos napja** f. é. augusztus hó 25-én Mádly Lajos ev. ref. esperes Abbaziában, Geduly Lajos ág. hitv. evang. lelkész s Venetianer Lajos főrabbit itthon az egyháztanácsosok, hitközségi képviselők, az ismerősök és jóbarátok közül sokan üdvözölték. A névnapi üdvözlésekhez mi is őszinte szívvel járulunk.

— **Felhívás a gróf Károlyi-féle ipartestületi ösztöndíjra.** Felhívtnak mindazon ujbpesti születésű 14—18 év közötti szegénysorsú iparosifjak (tanoncok, segédek), illetve azok szülei, a kik ez ösztöndíjat elnyerni ohajtják, hogy keresztlevéllel, ipariskolai bizonyítvánnyal, tanuló levéllel, ugy erkölcsi viseletükre, mint iparszakmájukban való előmenetelükre vonatkozó okmányokkal felszerelt kérvényeiket 1903. évi szeptember 10-ig az ujbpesti ipartestület hivatalában nyujtsák be. Az ipartestület előjárásába.

— **Adomány.** Az ujbpesti izraelita temető kerítésének költségeihez Keppich Manó az ujbpesti piaczbérlő cég tagja 100 koronával járult hozzá. A szép tett önmagát dícséri.

— **Az ujbpesti festőiskola** 1903—1904-ik évi tanfolyama f. é. szeptember hó 1-én nyílik meg. Az iskola Bachmann és Pörge festő művészek vezetése alatt áll, oktatást nyerne benne nemcsak a kezdők, hanem a haladók s a művészi pályára készülők is.

— **Az ujbpesti Iparos kör** hazafias érzelmeinek megfelelően ünnepelte meg f. hó 23-án Kossuth Lajos névenapját. A kör tagjai Esztergályos Ferencz ünnepi beszédét s Abaffy Károly alkalmi költeményét viharosan megtapsolták. A hazafias ünnep, miután még többen is megemlékeztek Magyarország egykori kormányzójáról s ujjáteremtőjéről, csak éjfél tájban ért véget.

— **Csomagszállítás.** A Budapest-Ujpest-Rákospalotai villamos közúti vasút r.-t. igazgatósága lapunk útján is értesíti Ujpest és Rákospalota közönségét, hogy csomagszállításra berendezett podgyáskocsikat indított a nyugati pályaudvartól minden órában hétköznapokon reggel 6 órától este 8 óráig, vasár- és ünnepnapokon reggel 6 órától déli 12 óráig.

— **Nem bocsátják haza a katonákat.** A három évüket kiszolgált katonákat az idén mint a „Katonai Rendelet Lapja” jelenti, nem bocsátják haza a szeptemberi hadgyakorlatok után, hanem visszatartják december végéig. Ennek oka az ujbpestiek meg nem szavazásában s abban rejlik, hogy a hadsereg béke létszámát tömeges szabadsággalással esonkítani nem lehet.

— **Protestans-estélyek.** Az ujbpesti Ágost. hitv. evangélikus egyház tanácsa f. hó 25-én tartott ülésén elhatározta, hogy a vallás és hazaszeretet ápolása céljából az ősz-farsang és böjt idejében egy-egy tehát összesen három protestans-estélyt rendez, még pedig a budapesti Bethlen-társaság tagjainak közreműködése mellett. Az első protestans-estély október havának első felében leend s az estélynek tiszta jövedelme az ujbpesti Kossuth-szobor alap javára fordítatik.

— **Forgó Antal ügye másodszer.** Másodizben tárgyalta f. hó 25-én a büntető bíróság Fodor Antal, magyar államvasuti tisztviselő pörét, a melyet ez hamis orvosi bizonyítvány kiállításá miat, Hajós Béla dr. egyetemi magántanár s államvasutak orvosi tanácsadója ellen indított. Hajós ugyanis Forgó állapotát veszedelmesnek találta s megkeresést intézett az államrendőrséghez, hogy nevezett mennél hamarabb az elme gyógyintézetben helyezze el, a mit azonban az ujbpesti rendőrkapitánysága mellőzött, mert dr. Hédervári Soma községi orvos kijelentette, hogy Forgónál mindössze csak idegbetegségről lehet szó, — elmebajról azonban egyáltalán nem.

A bizonyítási eljárás befejezése után az ügyészi megbízott kijelentette, hogy részéről Hajós dr. ellen vádat nem emel és kérte a panasz elutasítását. Erre Forgó jogi kép-

viselője elvállalta a pótmagánvadás. Hajós dr. védője, ifj. Székely Dezső dr. ügyvéd pedig a felmentést azzal az érveléssel kérte, hogy védenceze hivatali kötelességét teljesítette legjobb tudása szerint és ezért senkinek nincsen joga őt bíróság elé állítani.

A bíró ezután kihirdette az ítéletet. Hajós dr.-t a hamis orvosi bizonyítvány készítésének vádjá alól felmentette, mert itt nem is a vádlott, hanem a MAV. egészségügyi osztályának ténykedéséről van szó. Az csak véletlen, hogy a vádlott állásánál fogva az az orvosi jelentést aláírta. Hogy pedig az a jelentés helyes-e vagy téves, annak az elbírálása, nem lévén büntetendő eselekményről szó, különben sem tartozik a büntetőjárás-bíróság hatáskörébe. A bíró egyszersmind kimondotta, hogy az ítéletet annak jogerőre emelkedése után átteszi a rendőrfőkapitánysághoz hivatalos eljárás megindítása céljából, mivel az a körülmény, hogy a panaszos az orvosi jelentés tartalmáról tudomást szerzett, a mellett tanuskodik, hogy a rendőrségnél valaki indiszkrétzi-t követelt el és ezzel hivatalos titkot árult el.

Az ítélet ellen a panaszos ügyvédje semmiségi panaszt jelentett be.

— **Dalestély.** Az ujbpesti Közművelődési Kör irodalmi és művészeti bizottsága augusztus hó 29-én este 8 órakor a kör helyiségében az Ujbpesti Dalkör közreműködésével dalestélyt tart.

Különfelek.

Szabadság, egyenlőség, testvériség. Ez a francia köztársaság jelszava, ott áll minden hivatalos épület homlokán és minden hivatalos papiroson. Aulard tanár Párisban fölolvasást tartott e mottó eredetéről és megczáfolta azt az általában elterjedt hitet, mintha ez a formula a nagy forradalom vagy az első köztársaság jellegje lett volna. Ez a mottó a nagy forradalom idejében még egyáltalában nem szerepelt. Az esküforma, a melyet a nemzetgyűlés megfogalmazott, így szökött: Esküszöm, hogy hű leszek a hazához a törvényhez és a királyhoz. Ebből vált ki ez a jellige: *Haza, törvény, király.* — Ezt használták 1789-től 1792-ig. A királyság bukásával leomlott a régi pajzs is, a hármas jelszó helyébe ez a kettős került: *Szabadság, egyenlőség.* Ezt használták a hivatalos irások élén és általában, bár nem kivétel nélkül, valamennyien az első köztársaság idejében a konzulátus idejéig. 1793-ban, június 29-én adták ki Páris urai rendeletet, hogy minden ház homlokára oda kell írni azt a jelszót: *Szabadság, egyenlőség, testvériség, vagy a halál.* Két esztendővel később, 1795 április 4-én hozták a határozatot, hogy az utolsó három szót a fölírásból törölni kell. Így maradt meg tisztán ez a három szó: *Szabadság, egyenlőség, testvériség.* Ettől az időtől kezdve sürűn használták; hivatalos, állami mottóvá a második köztársaság tette. Az 1848. november 4-én kelt alkotmány 4. pontja ezt mondja: A köztársaság alapelve a szabadság egyenlőség és testvériség.

Az emberiség vallása. Egy német statisztikus, a stuttgarti statisztikai hivatal igazgatója, Zeller megismerlta az emberiség felekezeti statisztikáját. A legújabb adatokat használta munkájához. E szerint az ismert világ lakosainak száma össz.: 1,544,510.000 lélek. A föld lakosságának majdnem egyharmada 534,940,000 ember keresztény vallású. Van azután összesen 175,200,000 mohamedánus, 10,860,000 zsidó. — A többi 823,420,000 ember vallás szerint így oszlik meg: 300 millió Konfucse követője, 214 millió Brahma hive, 121 millió budhista, ezek a legnagyobb felekezetek. Zeller statisztikája szerint a föld lakosságában 1000 emberből keresztény 346, zsidó 7, mohamedános 114, más felekezetű 523.

Roosevelt az agglegényekről. Két amerikai hölgy levélben megkérdezte Roosevelt elnököt, hogy mi a véleménye az agglegényekről. A Roosevelt erre a kérdésre a következő igazán amerikai választ adta:

— Az a férfi, a ki szándékosan kerüli a házasságot, mert szíve hideg és agyveleje hig, az emberiségek ellen követ el büntényt és megvetést érdemel az egészséges emberek részéről.

IRODALOM.

*Királygyilkosság. Az elnyomott népek nemesak most, századok előtt is mindig éltek a nép utolsó érvével, a királyok letevésével és ha ez nem sikerül, meggyilkolásával. Napoleon idején I. Pál letétele és meggyilkolása zavarta fel a világot. A nép és a katonaság kedvelte, de despotikus magaviselete ellene lázítja az előkelőket. Mindig retteget, féltette életét és hatalmát és azért mindenkihez bizalmatlan volt. Ettől nem volt megkímélve sem neje, sem fia, a ki méltán tarthatott attól, hogy atyja kitagadja vagy megöleti. Ilyen helyzetben egy benső összeesküvés jött létre a cár ellen. A főurak nem akartak örökös rettegésben élni, de az orosz arisztokratia loyaltása még oly nagy volt, hogy csak oly mozgalom számíthatott sikerre, melynek részese a cári család egy tagja. Beavatták tehát Sándor trónörökösét és a cárné is tudott az összeesküvésről. 1801. márczius 23-án bevonultak a Mihály-palotába, nagy lármával betörték a a cár hálószobájába, a ki elrejtőzött előlük. Elmenekülni nem tudott, mert gyanútól elrekesztette a cárnőhöz vezető ajtót. Megtalálják és felszólítják, hogy írja alá a lemondását. Pál ellenáll, tusakodni kezdenek és a cárt megfojtják. Rögtön tudják a trónörökössel, a ki könnyekre fakadt, de azért elfogadja a eszászárrá proklamáltatását. Ez kellemetlenül hatott a cárnóra, a ki maga akart a trónra lépni, de azért nem ellenkezett. Azóta mondták Oroszországra, hogy abszolút-uralom alatt áll, melyet a tör mérsékel.

I. Pál cár meggyilkoltatásáról szól a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 192. füzeté.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marezal: Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbőrötésben 16 korona; füzeteként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés utján, havi részletfizetésre is.

**Hirdetések és nyilte-
rek jutányos áron felvé-
tetnek.**

O v á s.

Figyelmeztetek mindenkit, hogy nőmnek senki sem pénzt, sem egyebet ne hitelezzen, mert azokat ki nem fizetem.

Bodai István.

Családi ház.

Egy szép fekvésű ház (esetleg családi háznak) kedvező feltételek mellett szabad kézből eladó.

Telek kifizetve.

Szép-utcza 14-ik szám.

Fogorvos.

Dr. Kont Izor

rendel naponként 9—5 óráig.

Lakás: Augustus hó elseje óta Ujpest, Attila-utcza 2. szám, Árpád-ut sarok.

Egy jó karban levő

**zongora
szabadkézből olcsó áron azonnal eladó.**

Czim a lap kiadóhivatalában megtudható.

Kiadó uri lakás.

A Király-utcza 20. sz. házban 4 (esetleg 5) szoba, előszoba, eselédzsoba, konyha, éléskamra, fürdőszoba, eloset, pineze és padlásból álló, légszeszvezetékekkel ellátott lakás, nagy kerttel, tágas, magas és szellős szobák és mellékhelyiségekkel november 1-re, esetleg hamarabb kiadó.

Az épület két 2 szoba, előszoba, konyha és kamrából álló lakássá könnyen átalakítható.

Bővebbet Grünfeld Ármín építésznél, Ujpest, Gyár-u. 45. sz., vagy Árpád-ut 90. sz.

**Árpád-ut 4. sz. házban
üzlethelyiségek lakással s
még kisebb-nagyobb laká-
sok azonnal is kiadók.**

**Egy jó házból való fiu
könyvnyomdánkban tanon-
czul felvétetik.**

Okleveles tanító.

a ki sok évi gyakorlattal bir, kedvező feltételek mellett elvállalja közép- és elemi iskolai tanulók, esetleg felnőttek oktatását. Javitó- és felvételi vizsgálatra sikerrel előkészít a francia nyelvből is. Czim a kiadóhivatalban.

Fuchs Antal és József

kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-utcza 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítésére a legjutányosabb áruk mellett.

Elvállalnak hirdapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb meghívók, gyászjelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és együletbeli nyomtatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltebb áron való elkészítését.